

“KIMYO KURSINI O’QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH” (UNIVERSITETLARNING NOKIMYOVIY TA’LIM YO’NALISHLARI MISOLIDA)

Akbarova Muattarkhan Tilavoldievna

Chirchik State Pedagogical University

m.akbarova@cspi.uz

Annotatsiya

Ushbu maqolada kimyo kursini pedagogik texnologiyalari asosida yuritilgan bilimlar va ularning ta’limda qo’llanishiga oid ma’lumotlar, talabalarni bilimli va shu bilan birga yetuk malakaga ega bo’lishlari, o’z ustlarida ishlab ish tajribalarini orttirishlariga oid bo’lgan ko’nikmalar haqida so’z yuritiladi.

Kalit so’zlar: Pedagogik texnologiya, kimyo kursi , yetuk malaka, seminar , amaliy va laboratoriya, ma’ruza , innovatsion texnologiya.

Kirish

Oxirgi yillarda jahonning bir qancha taraqqiy etgan hamda yuksalayotgan mamlakatlari, jumladan, AQSH , Xitoy, Rossiya, Germaniya, Koreya, Buyuk Britaniya, Hindiston , Yaponiya kabi ko’plab davlatlarda barcha tabiiy fanlar qatorida kimyo fanini o’qitish jarayonlarini keskin takomillashtirish va o’sish jarayoniga sezilarli darajada ko’maklashish, nazariya va amaliyotni uyg’un tarzda olib borish, , “ Bilish – anglash (ya’ni tushunish) – amaliyotda qo’llash” ketma – ketligi uzviyligini jarayoni yuzasidan va shu asosida o’qitish , ta’lim berishni tashkil qilishni , bundan tashqari pedagoglar tomonidan o’tilayotgan har bir dars sifatini oshirib talaba-o’quvchilar uchun qiziqarli va maroqli o’tishini ta’minlash , motivatsion fikr, g’oyalar berish orqali ularda keng ko’lamli fikr va hulosalar uyg’otish, shu bilan birga ularni o’z yoshlariga mos tarzda dars sifatini oshirishga qaratilgan chora tadbirlardan yana biri bu qiziqarli va foydali bo’lgan har bir talaba yoshiga mos bo’lgan didaktik o’yinlardan foydalanish esa ushbu soxalarni rivojlantirishdagi yo’naltirilgan ishlarida o’z aksini topmoqda desak adashmagan bo’lamiz. Tabiiy fanlardan biri bo’lgan kimyo fanining ilmiy asoslarini chuqur o’rgangan o’rgangan mahoratli vas hu qatorda tajribasini yanada oshirib boradigan , mukammal biladigan , o’z ishini ustasi bo’lgan yosh avlodni kelajakka tayyorlash orqali ko’plab ekologik, texnologik, oziq- ovqat ishlab chiqarishning boshqa sohalaridagi qator muammolar o’z yechimini topishga qaysidir ma’noda yechim va sabab ham bo’la oladi.

Dunyoning deyarli barcha mamlakatlarida , misol tariqasida , kundan kunga ilm-fan, san’at , texnika-texnologiyalar va ishlab chiqarish kabi sohaları rivojlanayotgan yurtimizda ham , ta’limning asosiy va kerakli bo’lgan bo’g’ini bo’lib sanalgan umumiy o’rta ta’lim

maktablarida o'qitiladigan barcha fanlar, asosan, tabiiy fanlar qatoriga kiradigan, zamonaviy ishlab chiqarishning va shu bilan birga kundalik hayotimizning asosiy mag'zini tashkil etadigan kimyo fanini o'qitadigan jarayonlarni yanada takomillashtirish, mustahkamlash, nazariya va shu bilan bir qatorda amaliyotni yuksaltirish kabi chora tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bundan tashqari agar tarixga bir nazar tashlaydigan bo'lsak mamlakatimizda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar milliy davlatchilik yillaridan buyon ahvol anchagina yaxshilangan shuni tan olish kerakki endilikda tabiiy fanlarga katta e'tibor qaratilmoqda va shu bilan birga yoshlarga ham imkoniyatlar yo'llari ochilmoqda, tanlovlarda turli xil foydali bo'lgan yutuqlar, pul yutuqlari shu kabi taqdirlashlar asosida yoshlarni asosiy qiziqishlarini fanlarga, tabiiy fanlarga yo'naltirishmoqda. Imkoniyatlari cheklanmagan davlatda tabiiy fan asosida o'zgarishlar, yangicha kimyoviy hodisalar qilish orqali ham yoshlarni qiziqitirib jalb qilish balki davlat rivoji va nomi yuksalishida ham qator harakatlarga olib kelmoqda. O'rta maxsus ta'limda pedagoglar laboratoriyada turli xil kerakli va o'ziga jalb qila oladigan tajribalar qilish bilan o'z mahoratlarini oshirishmoqda.

Davlatimiz bugungi kunda o'zini oldiga qator masalalarni yechish va natija ko'rsatish uchun harakat qilmoqda. Bular sirasiga esa ta'lim sohasidagi faoliyat asoslarini ta'minlash, Kimyo fanini o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar, Kimyo fanini o'qitishda qo'yiladigan qator talablar ya'ni hozirgi zamon talablari bo'lishi va bilishi, Kimyo fanining mazmuni, mohiyati, vositalari, metodlari, va shakllarining uzviyligi va izchalligini taminlash, Kimyo darslarida ta'lim resurslaridan foydalanish, o'qitish mazmuniga oid bo'lgan ahborotlarni qayta ishlash, ustida bir necha tajribalar olib boorish, umumiy lashtirish va o'quvchilarga yetkazish ko'nikmalarini ko'rib chiqish. Bundan tashqari Kimyo darslarida zamonaviy innovatsiyalardan foydalanish va amalda qo'llash, kimyo darslariga qo'yiladigan zamonaviy talablar asosida darslarni tashkil etib yuritish malakalarini oshirish, Zamonaviy innovatsiyalar va yondashuvlardan kasbiy faoliyatda foydalanish, Kimyo fani nazariyasi va uni o'qitish metodikasi yutuqlari fanning texnika va ishlab chiqarishga qo'llanishi bo'yicha tadqiqotlardan habardor bo'lish kompetensiyalarini egallashi lozim, va shu kabi yo'riqmalar davlat tabiiy fanlari boshqaruviga va ta'limiga asosiy etib belgilanmoqda va buni ajamлга oshirish uchun qator chora tadbirlar ko'rib chiqilmoqda.

Bugungi kunda yaqqol ko'rishimiz mumkinki, barcha tabiiy fanlar universitetlarida ham Kimyo fani chuqur va tajribalarga asoslangan miqdorda o'tilmayabdi. Pedagoglar o'z fanlariga shunchaki yuzaki qarashmoqda va talabalarga ham xuddi shunday o'rnak bo'lishyabdi. Ammo bu bilan hamma bidek shunday yo'l tutmoqda deyishimiz, albatta, xato lekin hammasi ham sitqi dildan ishlab tajriba orttiryabdi deyishimiz ham qariqatdan uzoqroq bo'ladi. Hozirgi kunda asosiy va global bo'lgan muammolardan biri bu pul va tajribasizlik, e'tiborsizlikdir. Har bir inson o'z ishiga mahorat bilan yondashsa bu kabi noqulayliklar kelib chiqmaydi hamda tajriba ish faoliyati, mahorati, bilimu ko'nikmalari kundan kunga ortib yuksala boshlaydi. Natijada esa nafaqat davlat, yurt, jamiyat, balki butun boshli insonlar ham tez rivojlanib

yangidan yangi narsalar qilishni boshlaydi. Har chigal narsa katta muammolarga sabab bo'lganidek, har mushkulning ham bir yechimi bor va shu tarzda yuksalishi ham. Kimyo asosiy tabiiy fanlardan biri har bir talaba pedagog yokida meditsina sohasidagi shifokor bo'lishidan avval tabiiy fanlardan biri bo'lgan Kimyo hamda Biologiyadan test imtihonlarini topshirishadi, shundan otishsagina shifokor yokida pedagog bo'lisha oladi. Buni esa o'z navbatida qiyinchiliklari ham bor.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Irgashyeva U., Kurbanova A. DJ. Kimyo darslarida faol o'qitish usullaridan foydalanish.
2. Shayzakova, D. A Kimyo fanini o'qitishda shahsiy insonparvarlik texnologiyasidan foydalanish.
3. Ishmuhamedov R, j " ta'limda innovatsion texnologiyalar".
4. Akbarova M. T " kimyo didaktik materiallari, nokimyoviy ta'lim yo'nalishlari misolida.
5. M.T.Akbarova S. E. Nurmonov Kimyo (o'quv qo'llanma)
6. N.A Parpiyev, X,r,Raximov A, G. Muftaxov Anorganik Kimyoning nazariy asoslari.
7. Rustamova H.N Kurbanova A.D.komilov K.U. Eshtusinov D.A Informatsiya va zamonaviy texnologiyadagi kimyo tabiiy faninig o'rni va jihati.
8. M. T. Akbarova Kimyo o'qitish metodikasi fanini o'tishda pedagogic texnologiyalarni joriy qilish usullari.
9. Kurbanova A. Adj. Umumiy va anorganik kimyoni o'qitish jarayonida talabalarni intellektual qobiliyatini rivojlantirish.
10. Ishmuhamedov r.j " ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogic texnologiyalar".